

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարեկան 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакция «Мелкъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տ է Լ է Ք Օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիցուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խաւքանիւր տողաւորով 10 կոպէկ.
Տ է Լ է Ք Օ Ն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ

Պաշտպանութեան ձայնը. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Գանձակից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Գերմանիայից. Արտաքին լուրեր. — ՀԵՌԱՅԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԵՄԲԵՐԻ ԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՄԻՐԱԿԱՆ. Գրական գէտեր.

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶԱՅՆԸ

Մայրաքաղաքի համալսարանական շրջաններում, թէ պրոֆէսորների և թէ ուսանողների խաւերում, տաք և աղմկալի խօսակցութեան առարկայ է դարձել այն վերաբերմանը, որ հասցրել է ռուս ուսանող կանանց դասակարգին իշխան Մեչլերսկու լրագրի: Խօսելով ռուս և օտարազգի ինտելիգենտ կանանց մասին, լրագիրը թոյլ է տուել իրան պարսկախոս ռուս ուսանողուհու կեանքը և վերադարձը նրան անբարոյականութիւն ու վրդովեցուցիչ երկբայութիւն:

Ռուս ուսանող կանանց ընդհանրութեան վերաբերելով մի այդպիսի անպայման պատահական առաջ բերեց համալսարանական շրջաններում զայրոյթ և վրդովմունք: Պրոֆէսորները իշխեցին, որ նրանց մօտ սովորող ուսանողուհիները ընդհանուր առմամբ եղել են շատ բարեխղճ և ջանասեր և որ տղամարդ ուսանողների հետ համեմատած՝ նրանք ցոյց են տուել աւելի սեր և եռանդ իրանց ուսանողական պարպունքների մէջ: Նրանց ընկերակից ուսանողները իշխեցին, որ կանանց ներկայութիւնը ոչ միայն չէ առաջ բերել անբարոյականութիւն և անվայելչութիւն, այլ ընդհակառակը ուսանողուհիները կատարել են զսպող, աստուղ ազդեցութիւն և պատճառ են դարձել, որ ուսանողական շրջաններում աւելի մեծ պահանջ է առաջ եկել զէպի վայելչութիւնը և բարեկիրթ կեանքը:

Ուսանողուհիները Ռուսաստանում այժմ բացառիկ անհատներ չեն, որոնք, իբրև մի-մի նմուշ, ընկած ինչէին այս և այն ուսումնա-

կան և կրթական հաստատութեան մէջ: Նրանք կազմում են մեծ խմբեր, որոնք գործում են իրանց մօտ շրջաններում ուղղադրեցութիւն: Ուսանողուհիներին ճանաչում են ոչ միայն պրոֆէսորները և ուսանողները, այլ և մեծ հասարակութիւնը ոչ միայն մայրաքաղաքներում, այլ և գաւառներում, որտեղ այդ ուսանողուհիներից շատերը վերջին երկու տասնակ տարիներում հանդէս են եկել, իբրև բժշկուհիներ, վարժուհիներ և այլ պաշտօններով, և ցոյց են տուել, որ նրանք գիտեն գործել և աշխատել տղամարդի հետ հաւասար եռանդով և բարեխղճութեամբ:

Ուստի հասկանալի է, թէ ինչու իշխան Մեչլերսկու օրգանի արած անպատուաբեր ակնարկները առաջ բերին այնպիսի ցատու ոչ միայն մայրաքաղաքի, այլ և գաւառական շրջաններում: Այդ ցատկան արտայայտութիւնը մի և նոյն ժամանակ ապացոյց է, որ ինտելիգենտ կինը ստացել է բազմաթիւութիւն Ռուսաստանի մէջ և որ նրա պատիւը պաշտպանելու համար կան բաւականաչափ բանիմաց մարդիկ նոյն իսկ պետութեան հեռուոր անկիւններում:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱԿԻՑ

Հոկտեմբերի 21-ին

Մեր լայնածաւալ գաւառի գիւղական ազգաբնակչութեան համար տեղի է ունեցել մի վերին աստիճանի բարեբաղ կարգադրութիւն, — գիւղական համար քաղաքը բաժանվել է գաւառից ու մինչև այժմ գոյութիւն ունեցող մի գիւղական համայնքի շրջանից կազմվել է երկու — Գանձակի քաղաքային շրջան ու Գանձակի գաւառական շրջան: Քաղաքային շրջանի սահմանը պէտք է գաւառայիններից առանձին կանչվեն միմյանի հանդիման:

Մինչև այժմ քաղաքայիններն ու գիւղայինները խառն էին կանչվում, ու այդ կարգը ծնում էր բազմաթիւ չարքներ, որոնց դէմ թէ գիւղականներն և թէ քաղաքականներն վարչու-

թիւնները յաճախ անգոր էին գտնվում կռիւլու: Քաղաքայիններից շատերը փախչում ու թաքնվում էին, հազար ու մի անհերքելի միջոցներով խուսափում էին գիւղական ծառայութիւնից ու այդպիսով փառաւորապէս խայտառակում էր իրանց բարձրակարգ յայտնած վախկոտութեամբ ու թուլամտութեամբ: ասպարէզում մնում էին գիւղացի երիտասարդները, որոնցից գիւղական վարչութիւնը ստիպված էր լինում նորակոչներ վերցնել նրանց համար պահանջված թիւից աւել ժամանակաւորապէս՝ ստեղծելով նրանց անհարմարութիւնը թաքնված քաղաքայինների տեղ ծառայելու համար, մինչև նրանց գտնելն ու լոյս աշխարհ հանելը: Սակաւաթիւ չէին այնպիսի դէպքեր, երբ քաղաքացիները կոչվեցին ոչ մի կերպ չէին գտնվել, փախչելով որ եւ է հեռուոր քաղաք, ու այդ պատճառով նրանց տեղ ծառայել են ժամանակաւորապէս ուղարկված գիւղացիները մինչև սահմանված ժամանակամիջոցի վերջը:

Մարդ թագնեւեր կամ թագնեւերն ասպարէզ հանելը մի շահաւետ պարագայում էր որոշ կարգի մարդկանց համար, որոնք գիւղականութեան օրերին վստուծ են գաւառական վարչութեան իշխան Մեչլերսկու դրսում ու նախասենյակներում: Այդ երանելի օրերին կատարվում էին նշանաւոր գէշէֆտներ, երբեմն մի քանի ժամում ձեռք էին բերվում ամբողջ տարվայ ապահով ապրուստ, դահլիճի համար շքեղ գորգեր, կլորի վիտեր, բանջարն ու ընթերցելի միանգամայն ապահովող դրամագուլիս: Կուժն ու կուլան կտրվում էին, ի հարկէ, գիւղացիների գլխերին: Տեսնելով, որ իր տղան, թէև ժամանակաւորապէս, բայց էլի գնում է ծառայելու փախած քաղաքացու տեղ, գիւղացին գլխիկոր ընկնում է որ եւ է բարեբաղի գիրկ:

— Ի՞նչ կը տաս, եթէ փախածին գտնեմ, բերն ու քո տղային այդպիսով ազատեմ, — հարցնում է նրան բարեբաղը:

— Աղա, գլխիդ ու արեւիդ մտառը, տուն ու տեղս քեզ կը բաշխեմ, միայն թէ տղիս ազատեմ:

— Նիսիս բանի հետ ես գուրիս չունեմ, նաղը ասա:

— Նաղը ինչքան, աղա. դու ասա, քեզ մատաղ:

Նոքա անգամ հասկանալու

Մարդը կրօնն է, ասեն, պատը,

ծառայող տղա լարդոյ հարց,

Կուլտ ուտելը ճոխ ապրիլը —

Այս է վախճան մեր կենաց:

Այդպէս էր հասկացվում հայրենասիրութիւնը մեր այն ժամանակակից, այդպէս անուանված՝ առաջաւոր, գրագէտ հասարակութեան մէջ, այն դասակարգի մէջ, որ քարկոծում էր Նաղաբանային ու Նաղաբանային եւ քարափի աղաղակ էր բարձրացնում, երբ մէկը փորձում էր արեւել, թէ հայոց լեզուն Աստուծոյ լեզունն է, այլ անսկիւրի մի ձեւը: Այդ դասակարգին էր ամենից բազմամարդը, նրա հասկացողութիւններն էին համապատասխան ու գաղափարներին: Դա այն թշուառ դաստիարակութիւնն էր, որ ազգը ստացել էր ստորակրթութիւնն ու ասիական գերութեան երկար դատարանը: Եւ մեր բանաստեղծը այդ հին, ժառանգական իրականութեանն ասում էր.

Դէ՛հ, իմ պառաւ մայր Հայաստան,

Գնէ՛ անդր ու անդորր.

Այսպէս լաւ էր քեզ կը կարգան

Ազգ ու աղինք օ՛ր օ՛ր օ՛ր...

Բայց արդարեւ ազգասիրութիւնը դաստիարակում էր այնպէս երգողներին, ասելով թէ նրանք օտարացած հայեր են: Ինչքան ազգասիրութիւնը, պաշտամունք էր դարձել ազգի անցեալը, ապրում էր հնութեամբ, դեկավրում էր անցեալի հայեացքներով ու հասկացողութիւններով: Ինչ որ հին էր, նա սուրբ էր: Եւ յենվելով իր այդ պաշտամունքի վրա, նա օտար, ազգաբանակ էր հրապարակում նոր սերունդը, որ ժամանակակից հասարակական ու ազգային գաղափարներ էր քարոզում:

— Ու՞ր հարկեր մանէթ:

— Էդ փողը ես օրտեղից ճարեմ:

— Ո՞նց թէ օրտեղից ճարեմ. ասում են տաւար ու ոչխար ունենա, ջաղաց ու բաղ ունենա, կարծում ես, թէ ես չը գիտեմ ի՞նչ դուրսը որտեղ ա թաղած. զուր տեղը ինձանից բան մի ծածկիր, մեր տղայ:

— Դէ՛ չորս հարկեր մանէթ կը տամ, ազատիս: — Չէ, քո խաթրին վեց հարկեր. էլ խօսալ մի, կոպէկ չես պակասեցնիր:

Գիւղացին ճարահատեալ համաձայնվում էր, խոտացած գուժարի անուագը կէտը կանխիկ ապրու է: «Աղէն» սկսում էր իր «ազատարարական» գործունէութիւնը, որ յաճախ մնում էր անհետեւանք. գիւղացու որդին գնում էր ծառայելու, իսկ նրա տուած գուժարը կորչում էր անհետ: Եթէ փախչող քաղաքացին գտնվում էր, խոտացած գուժարը հատուցանվում էր, ի հարկէ, լրիւ, դեռ մի բան էլ աւել էր գլխովում:

Ինչն ըստ ինչեան հասկանալի է, որ «թագնեւորներ» ու «գիւղացիներ» մէջ յաճախ նախօրոք որոշ համաձայնութիւն էր կայանում: «Աղա», — ասում էր քաղաքացի նորակոչին «գիւղացու», — դու վերջ ի վերջոյ գնալու ես, միայն հէնց արա, որ մի չիտակ խարլըլ լինի ձեռքիդ ծառայութեան մէջ. հիմա դու թագնաւի, փախի, գնա Բագու. կամ որտեղ ինչդք կտրում է, ես քեզ կը փնտռեմ, մի քանի ամսից ետք կը ներկայանաս ու այն ժամանակ դու էլ կը շահվես, ես էլ...

Չը կատարած խոտուժները առաջ են բերել գանգաւորներ, սակայն ճարպիկ «ազատարարները» միշտ անպատիժ են մնացել: Գանձակի դատարաններում օստրական են այդպիսի գործերը:

Տարիների ընթացքում գիւղացիների կողմից միշտ գանգաւորներ են լսվել այդ չարքի մասին թէ կատարական կատարութիւններում, թէ մամուլի մէջ. մի քանի անգամ հեռագրերով ու նոյն իսկ գանգաւորներ են ղըրկել կատարական պատիւն ու ներքին գործեր ու գիւղական միմյանից, եւ այսօր վերջապէս նրանց արդարացի գանգաւորները բաժանարարութիւն են ստացել, քաղաքը բաժանվել է գաւառից, եւ այդպիսով գիւղականութեան:

Այդ սերունդը մտացել է իր ազգի անցեալը, նրա համար չը կայ ազգային պատմութիւն, նա, ուրեմն, հայրենասէր չէ, հայ էլ չէ, հայի հարազատ զգացմունքներ ունենալ չէ կարող:

Բայց այդպէս էր: Նոր սերունդը, քարոզելով եւրոպականութիւն, ազատ ազգերի, ժամանակակից մարդկութեան առաջնորդական գաղափարներ, ամենեւին չէր անտես անում իր ազգի անցեալը, ամենեւին չէր ուրանում, չէր արհամարում նրա պատմութիւնը: Ընդհակառակը, նա ցուով ու հառաչանքներով էր վերալուծում մեր հայրերի սխալներն ու արատները եւ ոգեւորվում էր ազգային պատմութեան ազգաբանակի էջերը զարդարող հազուադէպ փայլուն գործերով: Հայրենասիրութիւնը նա այդպէս էր հասկանում: Ինչ որ հին էր, նրա համար սուրբ էր: Բայց հին գործերի մէջ լաւագոյնները նա պատրաստ էր արձանանշել: Այստեղ նա ցոյց էր տալիս մի այնպիսի վառվածք հայրենասիրութիւն, որի նմանը երազել անգամ չէր կարող հնապաշտ, անշարժ ազգասիրութեան բուրբ ինքնագոյնութիւնը:

Այս իրական Հայաստանին խոր ու անդորր լուսն ցանկացող Պատկանեանը դիմում է նրա անցեալին: Մեր պատմութեան մէջ չը կայ մի այնպիսի շրջան, որ այնքան ուժեղ կերպով պատկերացրած լինի ժողովրդական մի մեծ շարժում, ինչպէս հինգերորդ դարը: Շարժում յանուն ազգայնութեան, յանուն հայրենիքի, թէև կրօնական խիստ թանկ գոյնով տոգորված: Վարդան Մամիկոնեանը, Դեմոսթը, Նիդիլէն — մէկը՝ իբրեւ կուղ յոյժ ներկայացուցիչ, միւսը՝ արեւելի պրոպագանդիստ, իսկ երրորդը՝ իբրեւ բանաստեղծ-նկարագրող, գրական ու ազգային գաղափարներ էր քարոզում:

կան չարիքների գլխավոր աղբիւրները մէկը, չորսին կառավարութեան, ցամաքած կարելի է համարել. փախչող զաղաքացիների տեղ գիւղացիները այլ են ինչ գնայ ծառայելու Սակայն կայ եւ դեռ եւս երկար ժամանակ գոյութիւն կունենայ մի ուրիշ գլխավոր աղբիւր, —այդ գիւղացու ագիտութիւնն է ու գինուտրական կանոններին անտեղեկ լինելը, որից «ազատարարները» կը շարունակեն դեռ օգտուել մեծ հատուցեանքի ու բանիմացութեամբ: Նրանք կը շարունակեն նոր ճանապարհներ փնտռել, նոր խուզարկութիւններ կատարել: Գիւղացիների հետ շփուող բարեխղճ ինտելիգէնտ մարդկանց վրա մեծ բարոյական պարտք կայ համոզել ու համկացնել նրանց, որ երբեք չը հաւատան այդ ինքնակոչ «ազատարարներին», այդ գիշտիչ «բարերարներին», բացառելով գինուտրական գլխավոր կանոնները ու հաւատ ներշնչել դէպի գինուտրական վարչութեան անաչառութիւնը ու բարեխղճութիւնը, որը իրաւաբանի մի քայլ անուս է համաձայն գոյութիւն ունեցող օրէնքների, որի ոչ մի քայլը ոչ ոք երբեք փոխել այս կամ այն կերպ ոչ մի միջոցով չէ կարող:

Ստ. Տէր-Աւետիքեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Նկատելիստար, հոկտեմբերի 17-ին

Գ. Նուսէ «Մշակի» 227 համարում նկարագրելով տեղիս «մամաններին», որոնք իբր իրանց հարսնացու աղջիկների համար սակարկութեամբ փեսաներ օրստով են զբաղված, ի հարկէ, բացառիկ, բաղադրութեամբ, յիշում է, որ «երբեմն 17 կամ 19 տարեկան աղջիկը ամուսին է դառնում 45 կամ 50 տարեկան մարդու»:

Որովհետեւ նոյնօրինակ ամուսնութիւնները բացի «մամաններից» ստուեր են գոյում եւ տեղիս հոգեւորականութեան վրա, ուստի սոյն երկուսով հրաւիրում եմ պ. Նուսէին ցոյց տալ փաստեր եւ կամ ուղղել իր սխալը, եթէ չէ փաստում, որ Նկատելիստարից դրած նամակը համարվի անհիմն եւ անկատար:

Գործակալ Արսէն Ե. Վարդանեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԻՐ

Կովկասեան կառավարչապետ իշխան Գոլիցին չորեքշաբթի, հոկտեմբերի 24-ին, Թիֆլիսից ուղեւորվեց Բաթում: Կառավարչապետին ուղեկցում էին կովկասեան չրջանային զինուորական-բժշկական տեսուչ Մարիին, կովկասեան քաղաքացիական-բժշկական մասի կառավարիչ Ֆեոֆանով եւ կառավարչապետի դիւանատան փոխ-գլխավոր գնդապետ Տրոֆիմով:

Տեղական լրագրիւրներից մէկում տպված էր,

նստեղծներին, ազգասէրներին: Յիշումական եւ վաթսուսական թւականները մեզանում կարելի է անուանել հինգերորդ դարի պաշտամունքի ժամանակ: Ամեն ինչ գլուխ էր իջեցնում այդ պաշտամունքի առաջ. հրապարակախօսութիւնը, բանաստեղծութիւնը, թատերադրութիւնը սերում էին շարունակ եւ միշտ զինված մեր ոսկեդարի գործիչներին: Այդ բոլոր գեղեցիկները, հրճուանքները, ներքոյները շուտ մոռացվեցան, որովհետեւ գրականական տեսակետից միանման թույլ, չարմուկան գործեր էին: Միակ գործը, որ չը մոռացվեց եւ դեռ շուտ չի մոռացվի, Պատկանեանի «Վարդան Մամիկոնեան» է:

Այդ պոէման տպվեց 1861-ի «Կառնիկ» մէջ, ուր—նկատենք փակագծի մէջ—ամենից շատ էր արծարծվում հինգերորդ դարի կուլտուր «Վարդան Մամիկոնեանը» մեր աշխարհաբար բանաստեղծութեան առաջին մեծ պոէման է: Այս կողմից էլ նա ունի իր առանձին նշանակութիւնը:

Երբ դուք աչքի առաջ էք բերում, որ աշխարհաբար լեզուն դրանից մի 10—12 տարի առաջ էր մուտք գործել մեր մէջ, երբ վերջնում էք այն ժամանակվայ գրականութիւնը տեսնում էք աղքատ ու խեղճ, գեղեցկութիւններից զուրկ, կաղէկվող զնայող մեր նոր լեզուն,—մի առանձին վայելչութիւն, մի առանձին հրճուանք էք զգում Գառնու-Քաթիկայի աշխարհաբարից: Այնքան կարճ միջոցում որդան է աճել ու հասունացել, երիտասարդական ճկունութիւն ձեռք բերել մեր այն լեզուն, որ կոչված էր մեր վերածնութիւնն առաջնորդելու, մեր ամբողջ բախար տնօրինելու: Նա վառահոլութիւն էր տալիս, որ հայն էլ կունենայ գեղարուեստական գրականութիւն, որ հայի տա-

ր վեհափառ կաթողիկոսը պէտք է առաջիկայ կիրակի օր ուղեւորվի դէպի Ելմիածին: Ստորագրելուց կարող ենք հաղորդել, որ վեհափառ ուղեւորութիւնը տեղի կունենայ աւելի ուշ, նոյեմբեր ամսի սկզբներին:

Մեզ խնդրում են յայտնել, որ այսօր եւ վաղը Կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութեան դահլիճում տեղի կունենան հողագործական ժողովի նիստերը, որոնց կարող են մասնակցել եւ կողմնակի անձինք: Իսկ կիրակի օրը կը կայանայ կաթնատնտեսական անասնապահութեան ժողովի վերջին նիստը, որից յետոյ բոլոր գիւղատնտեսական ժողովները կը յայտարարվեն փակված:

Կովկասեան ցուցահանդէսի վարչութիւնը հետագայով դիմեց երկրագործութեան եւ պետական կալուածների միւնիստրին՝ խնդրելով թույլ տալ, որ ցուցահանդէսը բաց մնայ մինչեւ առաջիկայ նոյեմբեր ամսի վերջը՝ իրաւունք տալով մի եւ նոյն ժամանակ Կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեան նախագահ իշխան Գոլիցինին փակել ցուցահանդէսը նոյեմբեր ամսի ընթացքում, երբ իշխանը անհրաժեշտ կը համարէ այդ:

Հոկտեմբերի 24-ին լրացաւ Կ. Պոլսի ուսական դեռ պան Զինովիւի դիւլոմատական գործունէութեան յիշատակը:

Քաղաքային վարչութիւնները, մայրաքաղաքի լրագրիւրների տեղով, հարց էին յարուցել այն մասին, թէ քաղաքային հասարակական ինքնավարութիւնները ունեն արդեօք իրաւունք գնահատական տուրքի ենթարկելու Բանձրագոյն Անձերին պատկանող այն անշարժ կայքերը, որոնք վարձով են տրվում Այծմ կայսերական Պալատի միւնիստրութիւնից բացառութիւն ստացելից, թէ առհասարակ կառավարչական բոլոր հիմնարկութիւնների վերաբերմունքը դէպի այդ տեսակ կայքերը պէտք է որոշվի ընդհանուր քաղաքացիական օրէնքով: Դեկավարվելով այս բացառութեամբ՝ քաղաքային վարչութիւնները օրոշեցին դիմել Բանձրագոյն Անձերի պալատների կառավարիչներին եւ թոյլտուրիւն խնդրել նայելու եւ գնահատելու յիշված կայքերը:

«Աշխատանքի Բերօյի» հիմնադիր եւ կազմակերպող Ն. Թամազեան մօտ օրերումս դիմել է Թիֆլիսի նահանգապետի պ. պաշտօնակատարին եւ թոյլտուրիւն խնդրել բանալու «Աշխատանքի Երկրորդ Բերօյ»-ը: Պ. Ն. Թամազեան մտադիր է այս երկրորդ Բերօյն բանալ երկաթուղու կայարանի մօտ եւ նրան կից հիմնել նաեւ մի ապաստարան աշխատանք ունեցողների համար, ուր նրանք կարողանան ժամանակավարձաբար ապրել օրական 18—20

դանդը մուշլ չի մնայ, այլ հարուստ գոյներ կունենայ՝ բնութիւն, սիրտ, զգացմունք նկարելու համար:

Դէ՛հ, լսէ՛ Մի օր կապուտակ կամար Ողջ ծածկել էին աստղեր անհամար, Եւ էլ հարսի պէս նոցա մէջ փռուած, Հանդարտ գնում էի՝ դէմքս զօղ առած. Անցաւ լողալով ծովը Պոնտոսի, Անցաւ ցերեկով կատարը Կապուտի. Տեսաւ երեստ Գեղամայ ջրումը, Զովաղայ փողը ինչ ձկնուտ Վանումը, Լոյս տալով անցաւ շատ սարեր, դաշտեր, Ուր խոր լուծիւն, հանգիստ պատել էր:

Ինչպէս Պոլսիկն էր հուշակաւ, որ ուսաց գրականութիւնը ստանայ ժողովրդական գոյն եւ ձեռք բերէ նոր, սերուն լեզու, այնպէս էլ մեզ, հայերիս, հարկաւոր էր մի տաղանդաւոր բանաստեղծ, որ տար մեզ ոչ միայն գաղափարներ, այլ եւ լեզու, կենդանի, վառվառ լեզու: Մեր այդ բանաստեղծը Գառնու-Քաթիկան էր: Հայոց աշխարհաբար լեզուի համար չէր կարող լինել 1860-ական թւականների սկզբում հասունութեան աւելի գեղեցիկ վայրկան, քան այդ մեծ պոէման:

Վարդան Մամիկոնեանը՝ գրելիս Պատկանեանը ենթարկվել է Արիւնի ազդեցութեան: Այդ նկատմամբ էլ շատ տեղեւոր: Այդ ազդեցութեամբ պէտք է բացատրել այն հանգամանքը, որ պոէմայի մէջ հանդիպում են մի քանի կտորներ, որոնք կեղծ չենք եւս հնչեցնում Օրինակ՝

Հայր՝ աշխարհիկ բերկրութեան տեղիք, Հայր՝ բնութիւն, ախ, հայ մանկիք...

Չէ կարելի, ի հարկէ, սակայն ամբողջ վիճակաւ ենթարկվելով միանման աշխարհային է իր բոլոր մասերում: Կան տեղեր, որոնք հնչում են մոռացվել են կամ կը մոռացվեն եւ արժանի իսկ են այդ ճակատագրին: Բայց շատ

կապելով: Գ. Թամազեան խնդրում է նահանգապետին իշխանութիւնից թոյլտուրիւն ապաստարան հիմնելու եւ առաջին բերօյին կից՝ աշխատանք ունեցող ինտելիգէնտ կանանց համար:

Ինչպէս հաղորդում է «Վերիտա» լրագրիւրը, կարճ ժամանակից յետոյ Անդրկովկասում կը բացվի գիւղացիական հողային բանկի բաժանմունք: Արդէն Գոլիցինի եւ Թիֆլիսի նահանգներում, ինչպէս նաեւ Անդրկովկասի միւս տեղերում, անհրաժեշտ տեղեկութիւններ են ժողովում այդ առիթով:

«Տնօրէն Փոլոցկի» լրագրիւր հաղորդում են, թէ Սքնախի գաւառում, ուստի գաղթականների համար հիմնած նոր գիւղում, մայրաքաղաքի տարածվել է մինչ այն աստիճան, որ իշխանութիւնը որոշել է փոխել գիւղի տեղը:

Մօսկվայի հայտարար դատարաններում շարունակվում է մի շարք գործերի քննութիւն այն անկարգութիւնների առիթով, որոնք տեղի են ունեցել Վէրիտայի «Нефтяной Фонтан» պիէսի ներկայացման ժամանակ: Հոկտեմբերի 19-ին, ինչպէս հաղորդում են Մօսկվայից «НОВОСТЯ» լրագրիւր, քննվում էր այդ տեսակ դատական գործերից մէկը, որի ժամանակ ուսանող Միքայէլեան դատաւարովեց հայտարար դատաւորից Ե Բուրի տուգանքի:

Ժողովրդական լուստւորութեան միւնիստրութիւնը ուղարկել է ուսումնարանական չրջաններ հողաբարձներին միջնակարգ տեխնիկական ուսումնարանների մէջ ընթացող մասնակցութիւն ունի բոլոր միջնակարգ չորս դասարանեան տեխնիկական ուսումնարանները դարձնել եօթ դասարանեան եւ տնտեսական նրանց բնակարան-արդիւնաբերական ուսումնարաններ: Մտադրութիւն կայ այս ուսումնարանների առաջին հինգ դասարաններում անցնել ընդհանուր կրթական առարկաներ, բնական գիտություններ, իսկ վերջին երկու դասարանները նուիրել այս կամ այն մասնագիտութեան ուսումնասիրութեան: Նախագծին նայելով՝ ուսումնարանները կը լինեն զանազան տեսակի՝ շինարարական, ճարտարապետական, մեքենայագործական, նաւաշինութեան եւ այլն: Այդ ուսումնարաններում աւարտողները կը ստանան ինժեների օգնականի կոչում:

«Россия» լրագրի տեղով, Պետերբուրգի քաղաքապետի վարչութեան կից հիմնվում են վարչական գիտութիւնների կուրսեր, որտեղ կընդունվեն օտարկանական այն պաշտօնականներ միայն, որոնք իրանց ուսման ընթացքը աւարտել են բարձրագոյն դպրոցներում:

Են եւ այնպիսի կտորներ, որոնք գոհարներ են: Այդ գոհարներից առաջինը, ամենափայլունը «Հիմի էլ լեռներ»-ն է: Դա հայի դարաւոր հեծեծանքների խտացումն է: Դա միայն վարդանի երգը չէ, ինչպէս անուանել է բանաստեղծը: Դա այն ժամանակակից, երկար ու շատ երկար հառաչանքն է, որ դուրս է գալիս հայի ստրկութեան չրջանների իւրաքանչիւր օղակից: Եւ միթէ միայն հինգերորդ դարում էր նա հասկանալի: Ո՛չ: Հայաստանի վրա բռնութիւնների մի անընդհանուր շարք է եղել ծանրացած դարերի ընթացքում: Ասորական լուծին յաղորդել է պարսկականը, պարսկականին՝ մակեդոնականը. եւ այնուհետեւ օրքան անուներ,—նորից պարսկական, հոմեդական, բիւզանդական, արաբական, թուրքական, մոնղոլական, բիւզանդական, Ռուսական, էլի եւ էլի պարսկական: Չը մոցենք այս օղակների շարանների մէջ մանր-մունր բռնակալութիւնները, թէ չէ՝ վերջ չի ունենայ մեր տխուր ցուցակը: Ամբողջ դարեր չըթվալով, ամբողջ դարեր հարստահարվող, արտասովոր: Եւ ահա այդ վիճակի ամբողջ միտքն ու էութիւնը խտացած է «Հիմի էլ լեռներ»-ի մէջ: Մեր իր դարի վերաբերմամբ չէ կարելի գործածել արտասովոր չափաւորած այդ ճշմարտութիւնը: Մենք չենք ճանաչում այդպիսի դար: Մենք ճանաչում ենք մի Հայաստան, որի այս կամ այն մասի վերաբերմամբ միշտ կենդանի ու ճշմարիտ է եղել «Հիմի էլ լեռներ»-ը...

Սերունդներ էին յաջորդում իրար, սերունդներ էին տանջվում: Բայց նրանց հառաչանքը միայն XIX դարի երկրորդ կեսում ճայնագրվեց, եթէ ներքի է այսպէս տեսլ: Դարեր էին նայում հայի տանջանքներին եւ տալիս

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑԻՑ մեզ գրում են. «Մեզ մօտ հիւր է հռչակաւոր դերասանուհի Բեթան: Ամեն երեկոյ թատրոնը լինէլ է լինում Պետերբուրգի մեղմաններով: Նա շատ հիշատի է Ջագաւում, որի տեղը ինքն է ստեղծել: Նոյն թատրոնումն է խաղում եւ հայազգի դերասան պ. Պետրոսեան, որը անցած տարվանից օրէց օր սերելի է դառնում տեղիս հասարակութեան: Ամիս 14-ին, երաժշտական դրամատիկական ընկերութեան թատրոնական դահլիճում խաղում էր հայազգի դերասան Սալոմէիկով: Բոստոնիկն «Կեանքի խնձոր» պիէսայի գլխավոր դերում: Ներկայացումը ընդհանրապէս լաւ անցաւ: Պ. Սալոմէիկով-Բոստոնիկն դեռ երիտասարդ է եւ կարող է դեռ շատ առաջ գնալ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԱՅԻՑ

Լէյպցիգի, հոկտեմբերի 16-ին

«Մշակի» ընթերցողներին արդէն յայտնի է, (պ. Ն. Թ. Նախակներից), թէ վերջին ժամանակներս ինչպիսի սուր պաշար է օկուվել Գերմանիայում հակառակ կուսակցութիւնների մէջ, երկրի արտադրած նիւթերի, նոյն իսկ ապրուստի ամենամագրական միջոցների վրա մաքս նշանակելու առիթով: Ազգայնեքը ամեն միջոց գործ են դնում ապացուցանելու, որ մաքսը բարձրացումը ապագայ չափի նկատմամբ օգտակար է թէ պետութեան եւ թէ ընդհանուր ազգաբնակչութեան համար, եւ այդ պատճառով նրանք առաջարկում են գրեթէ կրկնապատիկ մաքս նշանակել օտարական նիւթերի վրա: Իսկ ժողովրդի ներկայացուցիչները, մասնաւոր սօցիալ-դեմոկրատներ, ամբողջ հողով հակառակում են այդ կարգադրութեան, ի նկատի ունենալով այն վնասակար հետեւանքը, որ իրերի թանկութիւնը պատճառել կարող է:

Այժմ այդ անհաշտ կռիւր աւելի սուր կերպարանք է ստացել, առաւել այն պատճառով, որ այդ կռախնձոր դարձած ծրագիրը պէտք է լուրջ քննութեան առարկայ դառնայ առաջիկայ նոյեմբեր ամսի 26-ին բացվելիք բալիստագի 1901/02 թ. հոգեծի առաջին նիստում: Այդ պատճառով այժմ աւելի մեծ եռանդով առաջ է տանվում հրապարակական պրօպագանդան ժողովրդի բոլոր խաւերում:

Կաթօլիկ բանւորների ահաբեկ մասսան ձայն ձայնի է տուել ժողովրդի հետ: Սօցիալ-դեմոկրատներ օր օրից առաջ անընկճելի ուժով եւ անդուռալ տենչանքով տօն է տալիս իր բողոքներն ու ֆատալիստի յոյսով առաջ տանում իր ամենօրեայ կռիւր: Ժողովրդական—բանւորական մամուլը («Vollks. Zeitung»), «Arbeiter. Zeitung») եւ նոյն դասակարգերի չահերին

էին իրանց այս վճիռը:

Թող լսէ մուշլը, անդամալոյծը, Կամ որոց քաղցը է թշնամու լուծը, Բայց մեղք, որ ունիւք հոգի ու սիրտ քալ, Մի, անվախ եղե՛ք թշնամու առաջ, Գոնէ մեր փառքը մահով լստ խնդը—

Ու արնայէս լուծը: Բայց դժբաղդութիւնը հէնց այն էր, որ մուշլ ու անդամալոյծ էր հայը, եւ նա, ի հարկէ, չէր կարող փառքով լսել: Ինչու.—նա չունէր գաղափար, նա չունէր հասկացողութիւն, խաւար էր, ուրեմն մե խեղճ, Բայց անենք Գառնու-Քաթիկայի մի այլ բանաստեղծութիւնը—«Հայաթում է այլազգին ինձ»:

Ինչու է այլազգին հայաթում: Որովհետեւ նա յարգանք չունի դէպի հայը, օրովհետեւ արհամարհում, ատում է նրան: Թող ինքը, բանաստեղծը, պատմէ մեզ այդ ատելութեան, այդ արհամարհանքի պատճառները:

Պանդիստիկան օրերս անցնում եմ լաց արցունքով, Իմ հայ լինելուս համար մարդ չի տալիս ինձ բարով: Մատով ինձ նշանց են տալիս, վրաս թախում են բիւր կատակ, Իրար հարցնում են. «Հայը ինտան է թէ՛ նապատակ, Հայ հրկի էլ էղպէս է, միայն... իր կնկալ առաջ»:

«Հայի բայրաղի վրա ի՛նչ էր դրած իմացէ՛ք: —Թշնամին տեսնելիս՝ արագ ու հեռու փախէ՛ք: Մէկիս ատում է. «Ուստի մէջ հայի ո՛ր տեղն է խոցած», Ժպտել բերին միւսը—մէջքն է անշուշտ անկապած: Մէկիս ատում է. «Հայ ազգի ի՛նչ էր գէնքը սոսկալիս»:

—Աման, կեանքս խնայէ, աղաղակել խղճալի: «Բաս ատում են, որ հայը օր մի եղել է խիտ քալ»:

—Նա հիմի էլ էղպէս է, միայն... իր կնկալ առաջ: «Մտիւմ հնում հայը հոգի էր չըղճում...»:

—Ինչ դարմանք, երբ կուրերին միակամին է իշխում: Մասն, դժբաղդ անդամալուծութիւն: Բայց եւ անբուժելի...

(Չը շարունակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՆՆԱՌԻ ՀԻՄՆԻԿԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԵՐ

(Կոմիտե, Վորոնոյի արձանի հանդէպ)
ա մ ե ո Ր, բ ա ճ ի կ ի ռ ա կ ի ո Ր ի թ ի ճ:
Ա Ռ Ա Ռ Օ Տ Ն Ե Ր Ը

Բ. Ա. Նախարարներ—1—12 ժ. վերաբերում
թեան, վերաբերում (սիֆիլիս) և միջոցներ հիւանդ.
Ս. Մ. Ձիգովանի—9—10 ժ. աչքի, ներքին և
ներքին հիւանդ.
Ս. Մ. Պոլիսկին—12—1 ժ. ակունքի, թիւ և կ-
կոյրի հիւանդ.
Ջ. Ի. Բարաբասանց—11—12 ժ. կանանց և երե-
խայից հիւանդ.
Ս. Պ. Լաւրապետանց—1—1/2 ժ. ներքին և երե-
խայից հիւանդ.

Ե Ր Ե Կ Ո Տ Ն Ե Ր Ը

Ն. Ն. Ռաւսաբերկով—5—6 ժ. վերաբերում
մարմնի հիւանդ.
Ս. Ն. Եղիշովանի—6—7 ժ. ներքին (կեղ-
արարի), վերքեր, և մարմնի հիւանդ.
Պ. Ա. Բարաբասանց—7—7 1/2 ժ. ներքին և երե-
խայից հիւանդ.
Բ. Ա. Նախարարներ—7 1/2—8 ժ.
Վար 50 կ. չեղարկող ձրի համախորհրդի (կոն-
սիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Ս. Ս. Առաքելովանի—տանը, ծաղկահատ և բժշ-
կական մարմնամարդ. գիւղի 11—1 ժ.:

Հիւանդանոցի վերաբերում
Բժշկական ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԵՐ

Հոյս տեսան

Մ 2ՄԶԿԵՆԻ

«Մոցի, Սեղանի», «Գոտի» եւ
«Армянский Календарь»

1902 ՕՐԱՅՈՑՅՆԵՐԸ

Աւելի չեղարկած և Կարասացած
«ՊԱՏԻՆԸ» 40 40Գ.

Միւսները օտարական գներով
Հասցէն՝ Թիֆլիս, Մակար Չալիկան
(Ե. Հ.) 3—15

ԵՐԿՐԱՋԱԲ-ԻՆՇԵՆԵՐ

Ս. ԲԱՀԱԹՐԵԱՆ

Ընդունում է երկրորդական և Կարթու-
թական (НИЖЕЛНОВОЧНАЯ) եւ այլ տեսակ գե-
ղեգրական աշխատութիւններ՝ ըստ մասնակա-
րարեւել, կանաչիկայի, օտարական, ճանիւ-
ներ ցածրագոյնի, անտառների բարեկար-
գութեան, լեռնային գործի, ճանապարհների
և փողոցների շինութեան և կանոնաւորու-
թեան, զարգացման եւ այլ տեսակ կառուած-
ների կարգաւորութեան անակազմի վրա գը-
նահատական (опытно-испытательный) տարբի հա-
մար, զարգացման եւ այլ հոգիներ օրոշումը,
զարգացման յատակագծի հաստատելը օրէն-
դական կարգով եւ այլն:

ԲԱՀԱԹՐԵԱՆ, Վերջնական Եւ ճանապարհ
կամ Թիֆլիս՝ Ավանդան փողոց, Շահաւա-
ղանի տուն, № 59, բակում: 16—100

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թու-
աւորութեամբ: Մեծ արկղիկը 5 րուրի, փոք-
րը—3 ր. եւ 1 ր. 50 կ.:

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ

ժողովրդական բուժանոցի համար,
օգնականութեամբ և թիֆլիսի Դաւիթ Եւ կիւ
բաղնիքին նոր միջոց

ՅՈՒՐԻՆԵՐ

Երեւանի քննչութիւն և օպերատիւթիւն
տալու համար, օգնականութեամբ և արեւի պա-
ճառած սեւեռները, մեկնելը, օտարական և կա-
յունի քննչութիւն և օպերատիւթիւն: Այդ
գները չափաւոր են. մեծ արեւակը, արկղի-
կի մէջ, 2 րուրի, փոքրը—1 ր. 50 կ.
Մասնավոր են բոլոր պարֆիւմերական և
զեղարկական խանութներում: Գլխա-
ւոր պահեստը գտնվում է Պետերբուրգում,
Պաւլիկովայ փողոց տ. № 15, բնակա-
րան № 12. պահեստի բաժանմունքները
գտնվում են. Թիֆլիսում կովկասեան գե-
ղաւան ապրանքների վաճառման ընկերու-
թեան խանութում՝ Նիւտեման հրապարակ
և նրա բաժանմունքում, Միջոցներ փո-
ղոց եւ Բազում. նաեւ Միջոցներ կա-
մուրի վրա, Պապովի եւ Արեւաշատի գե-
ղաւաններում: Օտարաբաղադրանքների պա-
ճառները կատարվում են անմիջապէս
պատուով: 87—100

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ուրբաթ, հոկտեմբերի 26-ին

Հայ դերասանական դրամատիկ ընկերութիւնը
մասնակցութեամբ ա. ՄԻՐԱՆՈՑԻ

Կը ներկայացնէ

ԿԵՄԵՔԻ ԱՐԺԵՔԸ

Դրամա 4 արար. հեղ. Նեմիրովի-Դանիլինի
թարգմ. Ա. Մուրադբեկեանի
Մասնակցում են՝ ա. Աւետեան, օր. Գուր-
գեան, տ. տ. Մայսուրեան, Սիւրանոյշ, Փա-
ռանձեմ, պ. պ. Ալիսանեան, Աղայեան, Բեր-
յան, Պետրոսեան, Ռաշտեան և Ստեփանեան:
Սկիզբն է ձիւշ ժամը 8-ին
Տեղերի գները իջեցրած են:

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ

Համաժողովի նիստերը տեղի կունենան հոկ-
տեմբերի 25-ին, 26-ին եւ 27-ին, երեկոյեան
7 ժամին, Գիւղաշատեական ընկերութեան
շինութեան մէջ: 2—3

Հ Ր Ա Ւ Է Ր

Ամսիս 28-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը
11-ին, Չուղուրթի ա. Աստուածածին եկեղե-
ցում ժողով է լինելու, մի երկու բացատրու-
թիւններ ստուգելու, ուստի օրանով յարգոյ
ծիւնը հրաւիրվում են ներկայ լինել յիշեալ ե-
կեղեցում՝ ժողովին մասնակցելու համար:
Գործակալ Բ. Սաթի Թիֆլիսի
Գրիգոր ա. ք. Մանգալունի

ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐՁԱՆ

Երանելով ցուցահանդէսի խմբին, որ ցուցա-
հանդէսի ներկայացումները փոխադրվում են
վրայ աշխատանքների թաղանթը, հրաւիրում է
խմբի իսկական եւ մշտական անդամներին
ուրբաթ, ամսիս 26-ին, երեկոյեան ժամը
7-ին, համերգին մասնակցելու իրանց աղջկային
չորերով: 2—2

ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ

ԳՐԱՆԱՆՈՒԹՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

Ի. Բ. ԲՈՒՆՈՒՆԵԱՆԻ

Ո վ է յ ա ն ց աւ օ Ր Ը 15 կ.
Ա ա ղ Ղ հ օ գ ի ն ա ա ղ Ղ մ ա թ մ -
ն ի մ է ջ 10 »
Կ ա թ ի ճ և Բ ա թ ի ճ օ Ր Ը Ե Ն . . . 15 »
Գ ի ճ ձ ա խ ա (զ օ լ օ տ օ խ ա) . . . 10 »
Մ ա ն կ ա մ ար ժ ա կ ա ն հ ա մ ա -
ռ օ տ զ ր օ յ ց ն Ե Ր 15 »
Ժ ա ռ ա ն գ ու թ ի Ն և Դ ա ռ -
ա ի ր ար կ ու թ ի Ն 15 »

Հոյս տեսան վերջին յիշեալ վեց գրքերի վա-
ճառումը գոյացած արդիւնքը ամբողջովին
յատկացնում է ապագային Ախալքալայում
հիմնվելու աշխատանքի օգտին:

Դիմել՝ Թիֆլիս. Կնիշնի մագազին՝ «Գու-
տենբերգ», Գ. Գալուստյան, Լորիս-Մելիկո-
ւեան, № 11. 3—3

Յայտնում եմ ի գիտութիւն հասարակութեան,
որ Դիֆօրցովայ փողոցի վրա, պարտական
այգուն կից գտնվող

Վ Ի Կ Տ Օ Ր Ի Ա

նամերներ վերանորոգված, նոր կահաւորված
եւ ամեն կերպ յարմարեցրած են իջեւանողնե-
րի համար:

5—10 Օհան Քեանդարեան

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Լեւոն Կարապետեան

Դարձանում է առամներ, շինում է պլաններ,
ոսկէ պատկեր արձանների վրա նստացնելու
եւ կեղծ առամներ ոսկէ եւ կառուցել պա-
տիկանների վրա:

Ընդունում է հիւանդներ ժամը 9-ից առա-
ւօտեան մինչեւ ժամը 7 երեկոյեան:
Սոյալական պարտոցի վրա, տուն Միրզո-
վի № 6. 7—30

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ-Կ Ի Ն

Ս. Ա. ԲԱՐԳ

Ընդունում է առամներ եւ բերանի հիւանդու-
թիւն ունեցողներին, զննում է արհեստական
առամներ, հանում է առամները, պլանում է եւ
այլն: Ընդունելութիւնը 8-ից մինչեւ 2 ժամ առա-
ւօտեան եւ 4-ից մինչեւ 7 ժամը երեկոյեան:
Պաշտպան փողոց, № 21, տուն Կուկուշա-
նովի 7—15

Զ Գ Ո Ւ Շ Ա Յ Է Ը Կ Ե Ղ Ճ Ո Ւ Մ Ե Ր Ի Գ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ԲՈՐՆՈ-ՏԻՄՈՒԵԱՆ ՍԱՊՈՆ

Գ. Ֆ. Ի. Բ. Գ. Ե. Ս.

Ոչնչացնում է պեղիւնները, սեւեռները,
զեղիւն բծերը, պոզիւնները եւ պոզիւնները
եւ ներդրում է աւելորդ ջրանկու դէմ:
Որոշուող է տրվում ձեռք բերել, որպէս
ստույգ ապրանք անուշահոտ սապուն, բարձր
արժանաւորութեան:

ՈՍԿԻ ՄԵՂԱՆ 1893 թ.ի համար:

Կտորի գինը 50 կ. 1/2 կտորի 30 կ.:

Մասնավոր է բոլոր ամենալաւ գեղար-
ձական մագազիններում եւ զեղարներում:

Գլխաւոր պահեստը ամբողջ Ռուսաստա-
նի համար Գ. Ֆ. Ի. Բ. Գ. Ե. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
վալուտ: Դէպ, Թիֆլիսում, Ագուրովի
մօտ, գեղարձական ապրանքների առեւ-
տրի կովկասեան ընկերութեան մէջ, Մու-
րիւնովի եւ Գրիվալի, պ. պ. Պապովների
եւ Արիստակովի մօտ: Մ. 192812 14—24

Թիֆլիսի նախկին Հայոց Հրատարակչական ընկերութեան գրքերի
պահեստը Թիֆլիսում յանձնված է Կենտրոնական գրավաճառա-
նոցին,

ուր պէտք է դիմեն ցանկացողները: Գրավաճառներին եւ գումարով գնողներին գիշումն է
լինում:
Դիմել՝ Թիֆլիս, в Центральной Книжной торговле. 9—10

Խնդրեմ ուղարկուք ին դարձրեք

Ստացված է մեծ քանակութեամբ ամեն տեսակ պատրաստի օպերատիւթիւն՝ կանանց եւ
ողջամարդկանց, ֆուֆայկաներ, չուլիկներ, նոսիկներ, ձեռնոցներ, մետաւի կէօնկաներ սեղա-
նի համար, նոյնպէս բաւթաներ, զայթաներ՝ սեփական գործարանում պատրաստված, կանանց
զլիթ սարքեր, այլիւն հարկաներ, չիթիւններ, մետաքսէ աղուկներ եւ այլն:

Թիֆլիսի բաժանմունք Բազում: Պարապետ:

Ե Ղ Բ. Մ Է Լ Ի Ք-Մ Ա Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց

ԲԱՆԱՍԻՐ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

«Բանասէր» յարգելով ժողովրդական եւ գրական անձանց զիմուհիները, կը խոստանայ յա-
նաջիւրայ տարեկան (1902 Յունուար) սկսեալ՝ հետեւեալ նոր ծրագրով հրատարակելու:
Ա. «Բանասէր» նախ պիտի հրատարակէ ազգային յատկաւորութեան վերաբերեալ խմբա-
գրական տեսութիւններ:

Բ. Բանասիրական յօդուածներ՝ ազգային պատմութեան եւ մասնագործութեան վերաբերեալ.
Գ. Օտարազգի նշանաւոր հանճարներու գրուած թարգմանութիւններ.
Դ. Հայ աշխարհագրական եւ ազգագրական յօդուածներ.
Ե. Նոր հրատարակուած գրքերու վրա քննադատական տեղեկութիւններ.
Զ. Լեզուաբանական եւ օտարաբանական յօդուածներ.
Է. Ազգային յրապրութեան մէջ տեսնուած կարեւոր յօդուածներու վրա գիտողութիւններ.
Ը. Գիտական նորութիւններ:

Մասնաւոր կերպով կը յայտարարենք մեր ընթերցողաց որ Յունուարէն սկսեալ «Բանասէր»
վերոյիշեալ ծրագրով ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ պիտի վերածուի, իւրաքանչիւր անգամ տալով 32 էջ, եւ
ինչպէս որ կանխաւ խոստացիք էինք, «Բանասէր»-ի ինչ ինչ յօդուածները պատկերազարդ պիտի
հրատարակենք:

Թերթին գինն առ այժմ նոյնը կը մնայ, այլիւնք տարեկան 15 ֆր.—6 ռուբլի. բայց
եթէ բաժանորդներու բազմութիւնն զմեզ խախտուէ՛ այն առին կը խոստանանք 10 ֆրանքի
իջեցնել:

Կը խնդրենք խոնարհաբար մեր պատուական պաշտօնակիցներէն՝ որ բարեհաճեն իրենց
Թերթին մէջ հրատարակել մեր ներկայ ծանուցումը:
Մեր հասցէն է՝ Basmadjian 112, Bd. Rochechouart. Paris (18).

3—3

Կ օ ճ ֆ Ե տ ի եւ Շ օ կ օ շ ա դ ի
գ ո Ր ծ ա ր ա ն
„Փ. Ն. ՓՐԻԴՈՆԵԱՆ“
ԹԻՖԼԵՍԻՄ
Առաջարկում է թարմ կարամէլ մրգե-
ղէնից, մօնպանսէ, մարմէլադ, պաստիլա,
զէֆիր եւ այլն:
Պատուէրներով դիմել գործարան. Պալ-
լովկայա փողոց, սեփական տուն, տէլե-
ֆօն № 362.
Սեփական գործարանական խանութը
գտնվում է Մեյդանում, եղբ. Հէջուբեանների
տանը, տէլեֆօն № 772.
Մեր ապրանքները ծախվում են բոլոր
կոյնիական խանութներում:
Բազուի եւ Բազուի գաւառի համար
ներկայացուցիչ է Նիկ. Սամարեանց, Մի-
քայելեան փող., տ. Աշուկեանի:
71—100